

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อผลการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าวในโครงการเร่งรัดการปรับปรุงบำรุงดินของจังหวัดพะเยา

ผู้ศึกษา : นายถนอม สุริยะ

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : ส่งเสริมการเกษตร

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)

.1../.๒๕./ 2540

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าว 2) ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการที่มีต่อผลการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าว 3) ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าว ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เกษตรกรเป้าหมายของโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าว ภายใต้โครงการเร่งรัดการปรับปรุงบำรุงดินของจังหวัดพะเยา จำนวน 112 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม 2540 ข้อมูลที่ได้นำมาถอดรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดเป็นชาย มีอายุโดยเฉลี่ย 48 ปี และส่วนมากสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกที่อาศัยในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยที่สามารถทำงานทางการเกษตรได้ 3 คน พื้นที่การทำนา

เฉลี่ยครอบครัวละ 16 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่มีที่นาเป็นของตนเอง และผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดได้ใช้พื้นที่นาเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าว ครอบครัวละ 5 ไร่ พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ กข.6 และยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดรับรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำหรับแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนาส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนและน้ำชลประทาน

ผลการวิจัย พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่แสดงความเห็นต่อผลการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าวว่าได้ผลดีมีประโยชน์ ทั้ง 4 ด้านซึ่งได้แก่ 1) ด้านความรู้และการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าวที่ได้รับการถ่ายทอดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 2) ด้านการใช้และปฏิบัติของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยชีวภาพร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าว ซึ่งเชื่อสาหร่ายสามารถเจริญได้ดีโดยเกิดการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนต่าง ๆ หลังจากได้ทวนลงในแปลงนาข้าว 2-4 สัปดาห์ 3) ด้านการตอบสนองของข้าวหลังจากการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมี เช่น การเจริญเติบโตของต้นข้าว การเพิ่มผลผลิตของข้าว ตลอดจนคุณภาพของผลผลิต 4) ด้านคุณสมบัติของการปรับปรุงบำรุงดิน พบว่าทำให้โครงสร้างของดินดีขึ้น เช่น สามารถเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน และส่งผลให้ดินมีการอุ้มน้ำได้ดี ดินร่วนซุยง่ายต่อการไถพรวนทำให้ปุ๋ยเคมีที่ใช้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยรักษาสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลบางส่วนได้ให้ความเห็นว่าผลของการใช้ปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวร่วมกับปุ๋ยเคมีในนาข้าวระบุว่า ไม่ได้ผลดีมีประโยชน์ เช่น (1) การถ่ายทอดความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (2) การเจริญของสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวในแปลงนาข้าว ซึ่งสังเกตได้ด้วยตาจากการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนต่าง ๆ ของสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวหลังจากทวนลงในแปลงนาข้าว 2-4 สัปดาห์ (3) ในด้านการตอบสนองที่มีต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าวและการเพิ่มผลผลิตของข้าว (4) เกี่ยวกับผลทางด้านการปรับปรุงบำรุงดินหรือการปรับโครงสร้างของ

ดิน ทั้งนี้เนื่องจากว่าหลังจากได้ทว่านปุ๋ยชีวภาพประสมภัยธรรมชาติ เช่น ฝนตก น้ำท่วม ไหลบ่าล้นคันนา พัดพาเชื้อสาหร่ายสูญหายไป บางแห่งเกิดฝนทิ้งช่วง ขาดน้ำซึ่งทำให้เชื้อสาหร่ายไม่สามารถเจริญได้

ในด้านปัญหาและอุปสรรคของผู้ให้ข้อมูล พบว่ามีปัญหาในเรื่องปุ๋ยเคมีราคาแพง ตลอดจนในเรื่องของภัยธรรมชาติ กล่าวคือหลังจากที่เกษตรกรได้ทว่านปุ๋ยชีวภาพแล้วประสบภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม และนอกจากนี้ยังพบว่าปุ๋ยชีวภาพจากสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวค่อนข้างจะขึ้น เกาะติดกันเป็นก้อนไม่สะดวกต่อการทว่านลงในแปลงนาข้าว